

Blíží se výročí 130 let od narození generála Františka Moravce, zveřejňujeme dosud neznámé snímky z jeho působení v Německu

22.7.2025 - Prokop Tomek | Vojenský historický ústav Praha

Legendární a dodnes tajemný zpravodajec František Moravec projevil odvahu na válečném poli v první světové válce, chránil republiku před nacistickým nebezpečím, vysílal parašutisty do protektorátu, a nakonec odešel do zahraničí, aby bojoval proti komunistické totalitě.

František Moravec se narodil 23. července 1895 v Čáslavi. Po maturitě začal studovat na Karlově univerzitě filozofii, ale studia mu rázně ukončila válka. Z rakousko-uherské armády přeběhl do zajetí, kde vstoupil do srbské dobrovolnické divize. Bojoval na frontě a v bojích u rumunské Dobrudže byl raněn. Účastnil se pak také bojů v řadách čs. legií ve Francii a ještě v roce 1919 při osvobozování Slovenska. Kapitán Moravec se po válce na univerzitu už nevrátil a zůstal v armádě. Roku 1925 absolvoval Válečnou školu a působil ve vojenském zpravodajství. V době ohrožení Československa nacismem se například podílel na řízení agenta A-54. Těsně před nacistickou okupací Československa odeslal plukovník Moravec důležitý zpravodajský materiál do zahraničí a odletěl za dramatických okolností se skupinou deseti důstojníků do Velké Británie. Jeho skupina, v nejisté politické situaci, půl roku před oficiálním vypuknutím války zahájila boj za osvobození Československa. František Moravec pak řídil vojenskou zpravodajskou složku čs. exilové vlády a její výsledky byly Spojenci vysoce hodnoceny. Zajišťoval spojení s domácím odbojem a stál za paravýsadky včetně skupiny ANTHROPOID, jejíž příslušníci podnikli útok na Reinharda Heydricha. Moravcova výjimečná a citlivá pozice ale také přinášela konflikty a vytvořila mu řadu nepřátel.

Po Únoru 1948 odešel do Německa odkud pracoval proti čs. komunistickému režimu

Dne 20. srpna 1944 byl sice jmenován do hodnosti brigádního generála, ale současně byl i odstraněn ze zpravodajství. Získal mnoho vysokých vyznamenání, po válce však čelil obviněním a nakonec byl odsunut v armádě na podřadné místo. Jeho jméno stálo v prvním seznamu generálů, které hned v únoru 1948 hodlali komunisté z armády odstranit. František Moravec pak přes Šumavu odešel znovu do exilu. Pod patronací USA začal ze západních okupačních zón Německa a poté z území Spolkové republiky Německo zpravodajsky pracovat proti čs. komunistickému režimu. Koncem roku 1954 ukončil svou tamní odbojovou činnost a odjel do Spojených států, kde pracoval ve službách Ministerstva obrany USA. Stačil ještě napsat své paměti, které byly později široce komentovány. Brigádní generál František Moravec zemřel 26. července 1966 ve Washingtonu, D. C., během cesty do kanceláře v Pentagonu.

PROKOP TOMEK

Návrat ostatků generála Moravce do vlasti

V úterý 26. dubna 2022 na letišti v Čáslavi přistál letecký speciál s delegací, která přivezla zpět do vlasti ostatky brigádního generála Františka Moravce. Na vojenské základně se u této příležitosti konala slavnostní pietní ceremonie.

Mezi čestnými hosty byla předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Markéta Pekarová Adamová a ministryně obrany Jana Černochová. Mimořádně čestný úkol připadl během repatriace Moravcových ostatků řediteli Vojenského historického ústavu Praha, brigádnímu generálovi Aleši Knížkovi: právě on totiž převzal během oficiální návštěvy ministryně obrany v USA urnu s ostatky generála Františka Moravce.

„Po dlouhých 74 letech se do vlasti vrací jeden z našich nejvýznamnějších vojáků. Kamkoliv jsme ve Spojených státech přijeli, tam jeho jméno znali, rezonovalo tam a vážili si ho. Svou zemi musel opustit třikrát, poprvé bojoval za první světové války jako legionář, podruhé bojoval z britského exilu proti nacistům a potřetí musel odejít před komunisty,“ řekla ministryně Černochová během slavnostní pietní ceremonie na letišti Čáslav.

Repatriace ostatků jednoho z největších českých legionářů, odbojářů a zpravodajských důstojníků byla dlouho plánovaná v úzké spolupráci s jeho rodinou. Byla to právě jeho vnučka Anita Moravec Gard, která se obrátila na zástupce Vojenského historického ústavu Praha s přáním, aby byl její dědeček po dlouhých letech pohřben doma v České republice.

„Generál Moravec se dnes vrací jako svobodný Američan do svobodné České republiky,“ zmínila generálova vnučka. „Naše rodina si myslela, že jeho návrat bude osobnější. Ale jeho smysl pro povinnost by mu nakonec nedovolila spokojit se s takovým návratem. Dnes nám jeho odkaz připomíná, že je třeba bránit svou zemi a svobodu. A že musíme pomáhat dalším bránit jejich zemi a jejich svobodu,“ připomněla rovněž generálova vnučka.

Reportáž ze slavnostního dne v Čáslavi si můžete dočíst ZDE

Dosud neznámé rozhlasové komentáře generála Františka Moravce byly zveřejněny po osmdesáti letech v knize *Mluví důstojník ministerstva národní obrany*

Historik Vojenského historického ústavu Praha Prokop Tomek se životem generála Moravce zabývá dlouhodobě. Při jednom ze svých výzkumů objevil v archivu Českého rozhlasu v Praze dosud neznámé komentáře brigádního generála Františka Moravce, které v době okupace Československa napsal československé vysílání britské rozhlasové stanice BBC. „Materiály mne tak zaujaly, že jsem se rozhodl je zpracovat do knihy, abych kompletní komentářovou tvorbu významného představitele československého vojenského zpravodajství, který je dnes připomínán zejména jako duchovní otec operace ANTHROPOID, zprostředkoval veřejnosti,“ řekl při křtu knihy v únoru 2022 PhDr. Prokop Tomek, Ph.D.

Přečtěte si reportáž ze křtu knihy

"Špión", jenž byl mužem na svém místě

František Moravec

Horké léto československého vojenského zpravodajství před pětaosmdesáti lety

Vzkaz pro generála

VHÚ získal památečné předměty někdejšího generála a „špióna“ Františka Moravce

Vojenští zpravodajci proti maďarskému revizionismu v meziválečném období

Povstání, které proběhlo pouze na stránkách britského tisku

Sto let našeho vojenského zpravodajství: slovem i obrazem to, co mělo zůstat skryto

Útok na Heydricha byl vojenskou operací ANTHROPOID...

Fotografie z pozůstalosti Josefa Bartíka

<https://www.vhu.cz/v-tomto-clanku-jsou-zverejneny-poprve>